

2.Ионцев М.Г. Корпоративные захваты: слияния, поглощения, гринмэйл / М.Г. Ионцев. – М.: Осъ-89, 2003. – 176 с.

3.Рудык Н.Б. Рынок корпоративного контроля: слияния, жесткие поглощения и выкупы долговым финансированием / Н.Б.Рудык, Е.В.Семенкова. – М., 2000. – 456 с.

4.Друкер П.Ф. Эпоха разрыва. Ориентры для нашего меняющегося общества / Питер Ф.Друкер. – М.: Издат. дом «Вильямс», 2007. – 336 с.

5.Однороженко Т. В. Причины та мотиви процесу злиття та поглинання у банківському секторі [Текст]/ Т. В. Однороженко // Вісник Хмельницького національного університету. – Вип. №1. –Хмельницьк, 2011. – с. 103 - 105.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.

УДК 338.47:656.2

ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Зоріна О. І., д.е.н., професор (УкрДАЗТ)

В статті виконано аналіз факторів, що впливають на соціально-економічний розвиток залізничного транспорту України, запропоновано пріоритетність основних факторів, які впливають на соціально-економічний розвиток залізничного транспорту України, і виділено сфери впливу зовнішнього середовища на розвиток залізничного транспорту, обґрунтовано фактори підвищення рівня соціально-економічного розвитку підприємств залізничного транспорту, доведено вплив соціальних факторів на зміну рівня економічної ефективності функціонування залізничного транспорту України.

Ключові слова: залізничний транспорт, стійкий розвиток, соціально-економічний розвиток, фактори соціально-економічного розвитку.

ФАКТОРЫ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

Зорина Е. И., д.э.н., профессор (УкрГАЗТ)

В статье определен анализ факторов, который влияет на социально-экономическое развитие железнодорожного транспорта Украины, предложена приоритетность основных факторов, влияющих на социально-экономическое развитие железнодорожного транспорта Украины, и выделены сферы влияния внешней среды на развитие железнодорожного транспорта, обоснованы факторы повышения уровня социально-экономического развития предприятий железнодорожного транспорта, доведено влияние социальных факторов на изменение уровня экономической эффективности функционирования железнодорожного транспорта Украины.

Ключевые слова: железнодорожный транспорт, устойчивое развитие, социально-экономическое развитие, факторы социально-экономического развития.

FACTORS OF RISE OF LEVEL OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF RAILWAY TRANSPORT

Zorina O. I., d.e.s., professor (Ukrainian state academy of railway transport)

In the article the analysis of factors, which affects socio-economic development of railway transport of Ukraine, is definite, priority of basic factors affecting socio-economic development of railway transport of Ukraine is offered, and the spheres of influence of external environment on development of railway transport are selected, the factors of rise of level of socio-economic development of enterprises of railway transport are grounded, influence of social factors on the change of level of economic efficiency of functioning of railway transport of Ukraine is led to.

Keywords: railway transport, steady development, socio-economic development, factors of socio-economic development.

Актуальність теми. Оскільки базових галузей економіки України, основою її залізничний транспорт є однією з найважливіших економічної безпеки, його стабільне та ефективне

функціонування є необхідною умовою для забезпечення обороноздатності, національної безпеки і цілісності країни, підвищення рівня соціально-економічного розвитку країни, поліпшення умов та рівня життя населення.

На сьогодні залізниці працюють і в основному забезпечують потреби суспільного виробництва та населення в перевезеннях. Однак стан їх виробничо-технічної бази і технологічний рівень перевезень за багатьма параметрами не відповідають зростаючим вимогам суспільства та європейським стандартам якості надання транспортних послуг і вже сьогодні стримують соціально-економічний розвиток країни.

Тому актуальним є визначення факторів підвищення рівня соціально-економічного розвитку підприємств залізничного транспорту як запоруки його ефективного функціонування.

Огляд досліджень. В Україні проблема соціально-економічного розвитку знайшла відображення в працях відомих вчених: А.С.Белело, Д.П.Богині, В.М.Гейця, В.О.Гришкін, В.С.Єрмоєнка, Ю.К.Зайцева та інших [2 - 7]. Вагомий внесок у дослідження галузевих особливостей соціально-економічного розвитку залізничного транспорту внесли такі науковці як Ю.С.Бараш, А.В.Кулинченко, О.П.Чебанова [9 - 11]. Але авторами не дуже чітко виділено фактори саме підвищення рівня соціально-економічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Метою статті є визначення факторів підвищення рівня соціально-економічного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Основний текст статті. Під соціально-економічним розвитком залізничного транспорту слід розуміти процес взаємодії всіх елементів системи, метою якої є підвищення якості життя населення, примноження духовних, культурних та інтелектуальних здобутків працівників залізничного комплексу та створення потужної підґрунтя для ефективного функціонування сучасного та майбутнього покоління [8]. Особливе значення в соціально-економічному розвитку галузі займають показники якості перевезень. Без врахування якості неможливо правильно оцінити ефективність використання матеріальних та трудових ресурсів, трудомісткість, матеріаломісткість і фондомісткість продукції.

Сьогодні соціально-економічний розвиток залізничного транспорту неможливий без активізації інвестиційної та інноваційної діяльності. В умовах стрімкого розвитку нових технологій інвестиції виступають найважливішим способом забезпечення прогресивних структурних зрушень в економіці, створенні нових конкурентоспроможних господарських систем, а також масової модернізації і реконструкції тих, що діють, врешті рещт вони є

домінуючим чинником економічного зростання [10].

Від технічного стану залізничної інфраструктури, її достатності та оснащеності залежить: розвиток економічних відносин, координація роботи залізничного транспорту та його взаємодія з іншими видами транспорту, швидкість та ефективність переміщення транспортних потоків, вартість та якість перевезень, екологічний стан, соціальні питання. Значна частина наявної інфраструктури і технічних засобів, що забезпечують їх функціонування експлуатуються поза межами встановлених нормативних строків служби і є морально та фізично застарілими. При невисоких техніко-економічних параметрах, низькій надійності щодо експлуатації – вони постійно потребують збільшення витрат на технічне обслуговування та ремонт, що здійснюється переважно за рахунок власних коштів залізниць.

Оскільки багатозільове використання об'єктів може дозволити ефективно використовувати кошти, забезпечуючи економічне зростання, розвиток транспортної інфраструктури повинен бути узгоджений з розвитком комунікацій, енергетики, зв'язку. Стратегічне планування розвитку транспортної інфраструктури має враховувати такі її характеристики як довготривалість, широкомаштабність, рівень транспортних мереж, врахування інтересів та потреб інших видів транспорту.

На сьогоднішній день основними напрямками розвитку залізничної інфраструктури повинні бути: перебудова існуючих і побудова нових залізничних сполучень відповідно до стратегії розвитку економіки України; поступове скорочення зайвих та малоінтенсивних ділянок мережі залізниць з метою приведення її у відповідність обсягам транспортної роботи і структурі виробництва; підвищення технічного рівня колійного господарства шляхом нарощування обсягів всіх видів ремонтних робіт, впровадження нових технологій їх виконання, закупівлі сучасної ремонтно-будівельної техніки; організація швидкісного і високошвидкісного руху поїздів на ділянках мережі за напрямками міжнародних транспортних коридорів та на магістралях, що з'єднують найбільші міста України; модернізація існуючої мережі, в першу чергу, на ділянках швидкісного руху і міжнародних транспортних коридорів; поступове наближення до міжнародних стандартів і вимог; забезпечення максимальної безпеки руху; впровадження ресурсозберігаючих технологій; переоснащення депо відповідно до вимог технічного обслуговування та ремонту сучасного тягового рухомого складу тощо.

Особливе значення в соціально-економічному розвитку як залізничного транспорту, так і країни в цілому відіграє модернізація та

комплексний розвиток транспортної мережі, у тому числі мережі транспортних коридорів. Їх функціонування віддзеркалюється на ефективному розвитку всієї транспортної мережі країни. Це потребує синхронізації їх розвитку, більш відповідального дотримання графіків роботи та доставки вантажів, забезпечення впровадження європейських стандартів якості перевезень. Міжнародні транспортні коридори є передумовою стійкого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної залізничної мережі. Їхній розвиток, поза сумнівом, поліпшить інвестиційну привабливість залізничного транспорту та підвищить ефективність інвестиційних процесів, стимулюватиме розвиток наукоємного виробництва та перехід на інноваційну модель розвитку, дасть змогу створити нові робочі місця, прискорить інші зміни у економіці залізничного транспорту.

Одним із факторів забезпечення стійкого розвитку залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання є розвиток швидкісного перевезення.

Пасажирські перевезення швидкісними магістралями на фоні світового загального скорочення довжини залізничних мереж постійно зростають, їх частка до 2020 р. складе 15% загального обсягу перевезень, що можливо за рахунок відтоку перевезень з автомобільного та повітряного транспорту. При виборі пасажирами виду транспорту найбільш пріоритетними є такі показники, як тривалість поїздки, частота обертів, якість обслуговування та вартість проїзду. Тому швидкісні залізничні перевезення є оптимальним видом, що дозволяє встановити баланс між параметрами якості, вартості, час перевезення.

Варто зазначити, що в дослідженнях концептуальних основ соціально-економічного розвитку залізничного комплексу недостатньо уваги приділялося визначенню впливів соціальних чинників на економічні процеси в галузі.

В сучасних умовах розвитку економіки, її орієнтації на соціальну складову особливого значення набуває пріоритетність соціальних факторів, які зумовлюють розширення інформації не тільки в програмних межах соціального розвитку, але і в шляхах удосконалення конкурентної стратегії прискорення даних процесів. Отже, задача зводиться до визначення потенційних можливостей реалізації соціальних факторів, які посилюють розвиток виробництва. Проте складність даного питання обумовлена відсутністю надійності нормативних показників, які регламентують ресурсні та результативні параметри соціального прогресу в системі господарського механізму.

Сьогодні досить актуальним є місце соціальних факторів та їх вплив на зміну рівня економічної ефективності функціонування

залізничного транспорту України. Саме реалізація соціальних цілей відкриває перспективу науково обґрунтованого визначення і відбору пріоритетів соціального розвитку, оцінки їх впливу на кінцеві результати функціонування такої виробничої системи як залізничний транспорт. Це в свою чергу, дозволить більш обґрунтовано регулювати ресурсне забезпечення процесів реалізації соціальних програм.

Однією з умов виявлення та використання соціальних факторів підвищення рівня розвитку, як його складової, є комплексне дослідження соціально-економічної структури виробництва, його характеру, змісту. Однією складових таких факторів є підвищення продуктивності праці.

Праця є основною умовою життєдіяльності людини, суспільства. Вона - одна із перших умов життя і розвитку людини, оскільки сама праця є специфічним процесом, який можливий в сучасній діяльності. Метою праці є створення можливостей для підвищення добробуту населення, покращити умови їх праці, побуту. Основою призначення праці полягає в задоволенні потреб індивіда та суспільства, необхідності досягнення практичних, корисних результатів. Проте праця не обмежується лише виробництвом матеріальних благ, які призначені для задоволення потреб людства, передбачає задоволення потреб людства, передбачає задоволення основної людської потреби – потреби в праці.

Однією із складових соціально-економічного розвитку, як зазначалося раніше, є соціальний розвиток. Нажаль сьогодні немає єдиного підходу до проблеми виміру соціально-економічного розвитку підприємств залізничного транспорту, однак найчастіше його пов'язують з ефективністю роботи персоналу, яка формується в процесі трудової діяльності персоналу, який тісно пов'язаний з виробничим процесом і його кінцевим результатом. Відповідно до існуючих наукових концепцій можна виділити три основні підходи до оцінки ефективності соціального розвитку [11].

Приблизники першого підходу вважають, що персонал безпосередньо впливає на виробництво, а кінцеві результати служать критеріями ефективності персоналу. До одного з таких критеріїв варто віднести числове значення кінцевих результатів роботи, які для окремих підприємств можуть виражатися: валовий прибуток, чистий прибуток, собівартість перевезення, рівень рентабельності, обсяг товарної продукції, обсяг реалізації продукції, дохід організації, культура виробництва, якість послуг, прибуток на капітал, коефіцієнт ефективності, період повернення одноразових витрат.

В другому підході, приблизниками якого є [Д.П.Богиня, Ю.К.Зайцев, А.В.Кулинченко], на перший план ставлять ефективність роботи

персоналу. На їх думку критеріальні показники повинні відбивати результативність, якість і складність живої праці або трудової діяльності. У цю сукупність включають: продуктивність праці (виробіток на 1 працівника); темпи зростання продуктивності праці і заробітної плати; питому вагу заробітної плати в собівартості продукції; загальний фонд оплати праці; відсоток виконання виробничих норм; втрати робочого часу (цілоденні і внутрішні); якість праці робітників (відсутність випадків порушення галузевих інструкцій, порядку ведення документації, вимог трудової дисципліни, положень посадових обов'язків, регламенту переговорів, тощо); фондоозброєність праці; трудомісткість продукції; коефіцієнти складності робіт і праці; рівень виробничого травматизму; загальна чисельність персоналу.

Третій підхід [2, 4, 7, 9], базується на тому, що ефективність соціально-економічного розвитку значною мірою визначається організацією роботи персоналу, мотивацією праці, соціально-психологічним кліматом в колективі, тобто більше залежить від форм і методів роботи з персоналом. В якості критеріїв ефективності роботи персоналу пропонуються такі показники: плинність кадрів; рівень кваліфікації; рівень трудової і виконавчої дисципліни; професійно-кваліфікаційна структура

персоналу; співвідношення робітників і службовців; використання фонду робочого часу; соціальна структура персоналу (до якого соціального прошарку відносять себе самі працівники); питома вага порушників трудової дисципліни; випадки нанесення працівниками матеріальної шкоди підприємству; рівномірність завантаження персоналу; якість відповідальності персоналу (випадки несвоєчасного виконання виробничих завдань); витрати діяльності, що припадають на 1 працівника; витрати на адміністративно-управлінські цілі; рівень загальновиробничих витрат; виконання плану соціального розвитку; соціально-психологічний клімат в колективі (випадки конфліктів в колективі), тощо.

З аналізу факторів, що впливають на соціально-економічний розвиток залізничного транспорту України видно, що ситуація, в якій розвивається галузь, є важкою. Визначення пріоритетності зазначених вище факторів формування та деградації стійкого соціально-економічного розвитку дозволить виявити найгостріші проблеми та сприятиме їх ліквідації та формуванню моделі стійкого соціально-економічного розвитку галузі. Пріоритетність факторів, що впливають на розвиток галузі зображено на рис. 1.

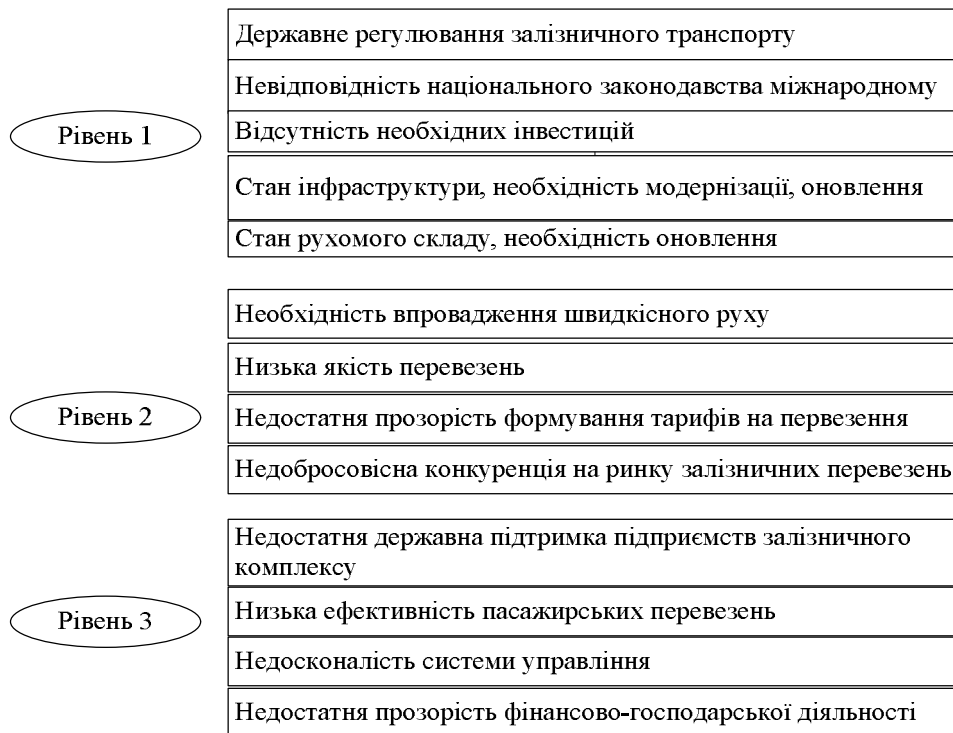

Рис. 1. Пріоритетність основних факторів, що впливають на соціально-економічний розвиток залізничного транспорту України

До факторів першого рівня відносяться умови, в яких повинні бути першочерговим. До другого рівня відносяться фактори, які менш негативно

впливають на розвиток залізничного комплексу, а до другого – вплив яких - досить незначний.

Внутрішні фактори зростання рівня соціально-економічного розвитку підприємств

залізничного транспорту зображено на рис. 2. Реалізація їх можлива за рахунок підвищення продуктивності праці.

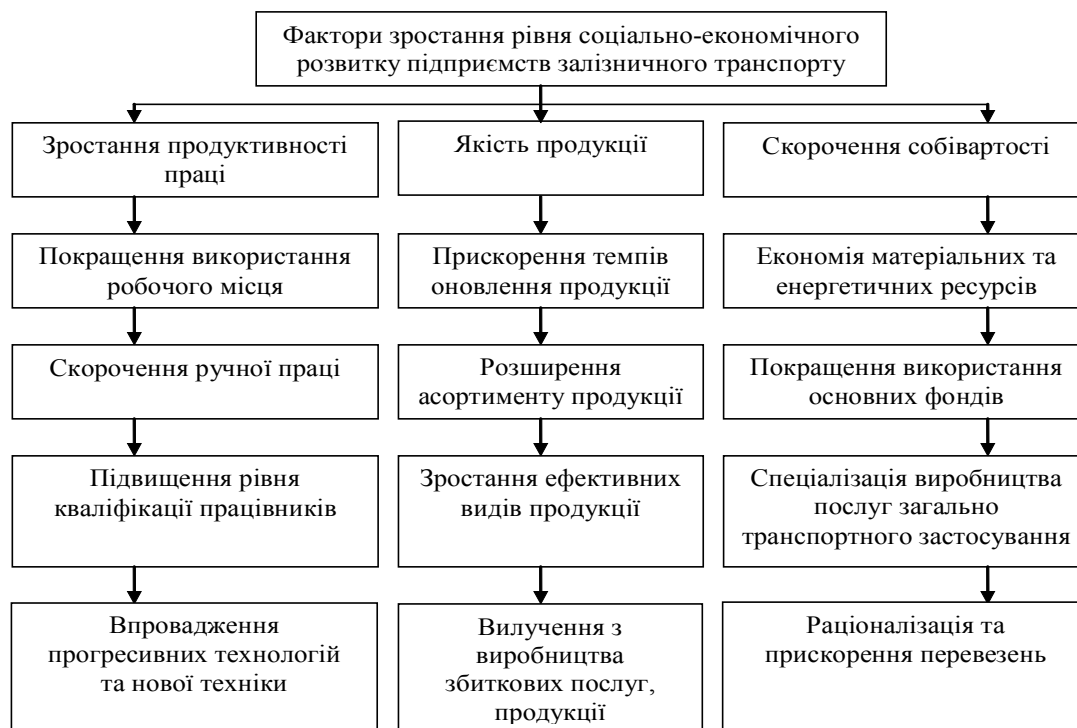

Рис. 2. Фактори зростання рівня соціально-економічного розвитку підприємств залізничного транспорту

Висновки. Таким чином, ефективність соціально-економічного розвитку залізничної галузі необхідно розглядати як складовий елемент загальної ефективності розвитку країни. До факторів підвищення рівня соціально-економічного розвитку підприємств залізничного транспорту відносяться: зростання продуктивності праці (покращення використання робочого місця, скорочення ручної праці, підвищення рівня кваліфікації працівників, впровадження прогресивних технологій та нової техніки), якість продукції (прискорення темпів оновлення продукції, розширення асортименту продукції, зростання ефективних видів продукції, вилучення з виробництва збиткових послуг, продукції), скорочення собівартості (економія матеріальних та енергетичних ресурсів, покращення використання основних фондів, спеціалізація виробництва послуг загально транспортного застосування, раціоналізація та прискорення перевезень).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Соціальна економіка [Текст]: навч. посібник / О.О. Беляєв, М.І. Діба, В.І. Кириленко та ін. — К.: КНЕУ, 2005. — 196 с.

2. Беляєв, О.О. Соціальне регулювання - об'єктивна необхідність перехідної економіки [Текст] / О.О. Беляєв, А.С. Бебело, О.М. Комяков // Проблеми формування ринкової економіки: міжвід. наук. зб. - К.: КНЕУ, 2001. - Вип. 9. - 448 с.

3. Богиня, Д.П. Основи економіки праці [Текст]: навч. Посібник / Д.П. Богиня, О.А. Грішанова. - К.: Знання-Прес, 2004. — 230 с.

4. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку [Текст] / за ред. В.М. Гейця. — К.: Ін-т економ. прогнозування: Фенікс, 2003. — 1040 с.

5. Гришкін, В.О. Соціалізація економіки України: теорія, методологія і практика [Текст]: монографія / В.О. Гришкін. — Д.: Пороги, 2005. — 498 с.

6. Єременко, В. Про науку і курс «соціальної економіки» [Текст] / В. Єременко // Економіка України. — 1996. — № 5. — С. 55—61.

7. Зайцев, Ю.К. Соціалізація економіки України та системна трансформація суспільства: методологія і практика [Текст]: монографія / Ю.К. Зайцев. — К.: КНЕУ, 2002. — 188 с.

8. Зоріна, О.І. Методологічні аспекти формування моделі стійкого соціально-економічного розвитку залізничного транспорту

України [Текст] : монографія / О.І.Зоріна. – Харків: УкрДАЗТ, 2012. – 361 с.

9. Бараш, Ю.С. Управління залізничним транспортом країни [Текст]: монографія / Ю.С. Бараш. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. тр-ту ім. акад. В. Лазаряна, 2006. - 252 с.

10. Кулинченко, А.В. Инвестиции как фактор экономического роста в Украине [Текст] /

А.В. Кулинченко // Вісник Східноукраїнського державного університету. - 1999. – № 5(20). – С.218-221.

11. Чебанова, О.П. Вдосконалення прийомів аналізу соціально-економічного потенціалу підприємства [Текст] / О.П. Чебанова // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2011. - № 33. - С. 234-239.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.

УДК 656.073:658.153

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВАНТАЖНОГО АВТОТРАНСПОРТУ

*Кильницька Є. В., к.е.н., доц. (ХНУБА),
Глухова С. В., к.е.н., доцент (НТУ «ХПІ»)*

В статті проаналізовано ефективність управління дебіторською заборгованістю на підприємствах вантажного автотранспорту з застосуванням методики статистичного аналізу, а саме: проаналізовано середні характеристики варіаційного ряду дебіторської заборгованості підприємств вантажного автотранспорту; проведено аналіз нерівномірності розподілу дебіторської заборгованості підприємств вантажного автотранспорту; оцінено ступінь керованості поведінки дебіторів підприємств вантажного автотранспорту.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, підприємства вантажного автотранспорту.

СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ДЕБИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТЬЮ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ГРУЗОВОГО АВТОТРАНСПОРТА

*Кильницкая Е. В., к.э.н., доцент (ХНУСА),
Глухова С. В., к.э.н., доцент (НТУ «ХПИ»)*

В статье проанализирована эффективность управления дебиторской задолженностью на предприятиях грузового автотранспорта с использованием методики статистического анализа, а именно: проанализированы средние характеристики вариационного ряда дебиторской задолженности предприятий грузового автотранспорта; проведен анализ неравномерности распределения дебиторской задолженности предприятий грузового автотранспорта; оценена степень управляемости поведения дебиторов предприятий грузового автотранспорта.

Ключевые слова: дебиторская задолженность, предприятия грузового автотранспорта.

STATISTICAL ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF THE ACCOUNTS RECEIVABLE MANAGEMENT ON THE CARGO MOTOR TRANSPORTATION ENTERPRISES

*Kylnytsvska Y. V., Candidate of Economic Sciences, associate professor (KNUCA),
Gluhova S. V., Candidate of Economic Sciences, associate professor (NTU «KPI»)*

In the article the efficiency of accounts receivable management on cargo motor transportation enterprises is analyzed using the method of statistical analysis, namely middle descriptions of variation row of account receivable of cargo motor transportation enterprises are analysed; the analysis of unevenness of distributing of the account receivable of cargo motor transportation enterprises is conducted; the degree of dirigibility of conduct of debtors of cargo motor transportation enterprises is appraised. Using information of account receivable of cargo motor transportation enterprises after basic debtors management efficiency is appraised with application of methods variation statistical research. It, before everything, such indexes, as average arithmetic, fashion, median, indexes of concentration and unevenness of distributing of account